

Kongre tarihçesinde 20. yüzyıl dönemeci

Sevgili meslektaşlarım, değerli okurlar,

Dünya deribilim kongreleri tarihçesini gözden geçirmeye kaldığımız yerden 20. yüzyılın başından devam ediyoruz. İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılı genelleştirici yorum yapmak için henüz erken. Ancak hepimizin az ya da çok yaşamış olduğu 20. yüzyıl için söylenecek çok şey var. Geçtiğimiz yüzyıldada deribilimde neler olmuş neler bitmiş odaklanmadan önce kısaca dünya 20. yüzyılı nasıl yaşamış bir bakalım.

1 Ocak 1901 günü başlayıp 31 Aralık 2000 tarihinde yerini şimdilik bizim de kullanmakta olduğumuz Gregoryen takvime göre 3. binyılın ilk yüzyılına, 21. yüzyıla bırakan bu döneme ait ilk ve de belki de en çarpıcı veri yüzyılın başında 1.6 milyar kişi olan dünya nüfusunun yüzyıl sonunda 6.1 milyar kişiye ulaşmış olması. Bir ve altı rakamlarının kağıt üzerinde yer değiştirivermesi kolay gerçi ve ilk söylenildiğinde pek o kadar da dramatik gelmiyor kulağa.. Ancak akılda tutmak gerekir ki 20. yüzyılı 20. yüzyıl yapan, önceki tüm yüzyıllardan farklı kılan, tüm sosyal, ekonomik, kültürel, politik ve teknolojik olayların temel tetikleyicisi olan insanoğlunun çoğalabilmek ile ilgili gösterdiği bu büyük başarı olmuş. Nüfus bilimcilere göre 2050 yılına kadar 7.5-10.5 milyar arası gezegendaşımız olacak. Sonrası ise meçhul. Bazı demograflara göre hız kesmeyip üreyerek ve de uuuuuun yaşayarak 21. yüzyılın sonlanışını 15 milyarın üzerinde insan kutlayacak. Bazı bilim adamları ise nüfus artışında bir hız kesme ile 10 milyar civarında bir duraklama tahmin ediyor. Üçüncü bir grup ise belki silkinip kendimize gelmemizi sağlayacak öngöründe bulunuyor: Adına dünya denen bu dönen topun ancak bu civarda insana tahammülü var. Daha fazlamızın gıda ya da enerji gereksinimini karşılayacak takadi yok, hele hele biz sürekli çevresel tehditler oluşturarak ona zarar üstüne zarar vermekteyken..Bu sebeptir ki dünya nüfusu hafifçe azalarak yüzyılımızı 6 milyar kişi olarak noktalayacak. Değerli okuyucular geleceğimizi nasıl göreceğiniz artık bu yazıyı okurkenki ruh renginize kalmış. Ben pek pembe renklere bürünemediğim bir dönemden geçmekte olduğumdan bu kasvetli olmaya aday konuyu burada noktlayıp başladığımız noktaya, 20. yüzyıla dönüş yapıyorum.

20. yüzyılı en kısa özetlemenin yolu belki de bu çağ ile ilişkilendirilen sözcükleri sıralamaktan geçiyor. Bakalım aralara serpiştirdiğim "çirkin ördek yavrusu" terimleri ayırt edebilecek misiniz? Yanıtlar en sonda. Hazır mısınız, başlıyorum: 1. Dünya Savaşı, 2. Dünya Savaşı, soykırım, kölelik, nükleer silahlar, devrim, sosyalizm, koloniyalizm, kapitalizm, komunizm, açlık, ırkçılık, AIDS, ozon deliği, çevre kirliliği.. Yok yok bu çok iç karartıcı bir seçki oldu. Bir de başka açıdan sıralayalım sözcüklerimizi: Türkiye Cumhuriyeti, relativite teorisi, uçak, petrol, dekolonizasyon, radyo, televizyon, yürüyen merdiven, kare bulmaca, yalan makinası, uzay mekiği, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, petrol, bilgisayar, internet, telefonun cepte olanı, elektrikli ev aletleri, caz, rock ve türevi müzik formları, pastel boya, romantizm, pozitivizm, kübizm, ekspresyonizm, mini etek, iklimlendirme, çevrecilik, iPod, YouTube, DNA, EKG, IVF, VCD, DVD, USB, MP3 ve belki de bundan sonrası artık sözcükler bile değil kısaltmalar ile gidecek. Şöyle merceği bizden, tıptan tarafa tutarsak neler görüyoruz? 20. yüzyıl bir tarafta profesyonel savaş çığırkanlarının dünya nüfusunu azaltmaya yönelik olan ve daha biri bitmeden biri başlayan başarılı operasyonları ile karşı tarafta insan hayatının idamesini sağlamaya yönelik pek çok müthiş gelişmeye imza atmış tıp camiası arasında geçen ve bir türlü final skoru ilan edilemeyen süresiz bir maç gibi imiş sanki.. Bakınız meslekdaşlarımız geçtiğimiz yüzyılda neler yapıp keşfederek bize bu yüzyılı hazırlamış:

1901: Avusturyalı Karl Landsteiner ABO kan gruplarını keşfetti. Bu keşif kendisine 1930'da Nobel Tıp Ödülü'nü getirecek idi. 1901 yılının Nobel Fizik Ödülü ise günümüzde tanısall radyolojinin babası kabul edilen Wilhelm Conrad Röntgen'a X ışınlarını keşfi nedeniyle verilecekti. Bugün çeşitli dillerde Röntgen'in isminden türetilen sözcükler (örneğin Japonca "rentogen") radyoloji terimi yerine kullanılıyor. Ve de acaba sizce hangi dilde Röntgen ismi birebir aslına uygun yazılıp okunuyor? 1901'in bir başka gelişmesi Hollandalı Willem Einthoven'ın bir önceki yüzyılda temelleri atılmış ancak geniş kullanımı olmamış bir cihazı, EKG cihazını bizim galvanoterapi ünitelerimize benzer bir kısım ekleyerek geliştirmesidir. Kardiyoloji stajlarımızın alfabesi olup belki de zola tutturulan acil nöbetleri nedeniyle tekrar öğrenmek zorunda kalacağımız P,Q,R,S ve T değişiklikleri ile bunların işaret ettiği ana kardiyak problemleri tanımlayan Einthoven'e Nobel Tıp Ödülü 1924'te sunulmuş. Bu hesaplara biz dermatologlara da üstün

acil nöbeti hizmeti madalyalarımız 20-30 sene sonra dağıtılabılır belki.. Yani Nobel Ödülü'nde olduğu gibi keşfedilenin, icad edilenin, yapılanın bilime, topluma etkileri, faydaları şöyle iyice bir gözlendikten sonra.

1902: İngiliz hekim Sir Archibald Garrod alkaptonüriyi tanımladığı yayınında ilk kez bazı hastalıklara yatkınlığın genetik temelli olabileceğini dile getirdi. Aynı adı taşıyan babası da gut hastalığında ürik asitin rolünü ortaya çıkarmış olan Sir Garrod'un ilerleyen yıllarda çalışmaları çeşitli metabolik hastalıkların araştırılması üzerine yoğunlaştı. Tıbbı katkısı 2 oğlunun 1. Dünya Savaşında, üçüncüsünün de İspanyol gribi pandemisinde ölmesine engel olamadı.

1903: Veeee, evet 1,2, 3 der demez dermatoloj karşımızda: Nobel Tıp Ödülü 1903 yılında İzlandalı ailenin Faroe adası doğumlu oğlu olup Danimarka'nın Kopenhag kentinde akademik tıp kariyeri yapan Profesör Niels Finsen'e verildi. Verilirken de şu not düşüldü tarihe: "Bu ödül Dr. Finsen'e başta lupus vulgaris olmak üzere çeşitli hastalıkların sağaltımında yoğunlaştırılmış ışık yöntemini (fototerapi) kullanarak tıp bilimine sağladığı yeni açılım nedeni ile layık görülmüştür." Finsen'in az önce bahsettiğim diğer Nobel Ödülü verilen meslektaşları gibi ödülü hak ettiğinin anlaşılması için çok zamana gereksinimi olmamıştı. Hatırlayacak olursanız bir önceki yazımda 19.yüzyılın son Dünya Dermatoloji Kongresi'nde, 1900 yılı Paris'inde Dr. Finsen'in lupus vulgarisi yenecek bir alternatif olarak sunduğu fototerapinin kongrenin flaş yeniliği olduğundan ve çok heyecan uyandırdığından bahsetmiştim. 1904: Tıbbın genelindeki gelişmeler bir yana bu yılın bizim için önemi 5. Dünya Dermatoloji Kongresi'nin Berlin'de gerçekleşmesidir. İzninizle gelecek yazımda kaldığımız yerden devam etmek üzere şimdilik 20. yüzyıl tıbbının derinliklerine doğru yaptığımız gezintimize burada ara veriyorum. Yukarıda sıraladıklarımın sadece bazı satırbaşıları olduğunu

vurgulamalıyım. Aslında her satırbaşı arasında ne kadar çok malzeme var aktaracak.. Tıp tarihinden sizin özellikle etkisinde kaldığınız bir olay, kişi, anekdot var mı acaba? Lütfen paylaşınız.

Dermatoveneroloji tarihinden çıkartılacak ve geleceğe daha umutla bakmamızı sağlayacak çok ders var. Yazacaklarım önerileriniz doğrultusunda şekillenecektir.

Yazışmak üzere, esenlikler dilerim.

Prof. Dr. Ekin Şavk
Adnan Menderes Üniversitesi Deri ve
Zührevi Hastalıklar Anabilim Dalı, Aydın
İletişim: esavk@adu.edu.tr

Displastik terimler:

- 20. yüzyıla ait/sınırlı olmayanlar: petrol, kapitalizm, kölelik
- 19. yüzyılın ürünleri: radyo, EKG, romantizm, pozitivizm
- 21. yüzyılın meyveleri: iPod, YouTube

Kaynaklar

1. <http://en.wikipedia.org/wiki/File:World-Population-1800-2100.svg>
2. <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/372460/history-of-medicine/35667/Medicine-in-the-20th-century>
3. Oumeish OY. Congressus Mundi Dermatologiae Paris 1889-Paris 2002. Clin Dermatol. 2004;22(6):452-60.
4. <http://www.planetseed.com/relatedarticle/20th-century-and-drugs-treat-sicknesses>
5. <http://www.history-timelines.org.uk/events-timelines/10-history-of-medicine-timeline.htm>
6. http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_medicine